

Beschrijving onderzoek naar stedelijk armoedebeleid

Dit onderzoek vertrekt vanuit de vaststelling dat armoede een realiteit is die zich concentreert in stedelijke contexten (Loopmans et al., 2014). Tussen de steden zijn er grote verschillen in zowel de aard als de spreiding van armoede (Grippa et al., 2015). Ook tussen de gewesten bestaan er grote verschillen in de armoedecontext, zo vertaalt inkomensarmoede zich - bij een gelijk inkomen—in grotere dagelijkse moeilijkheden in Wallonië dan in Vlaanderen (Guio & Marlier, 2014). Ongeacht de verschillen in de armoedecontext van steden, blijft het resultaat hetzelfde: het bestrijden van armoede stelt steden voor een grote uitdaging. Zoals Vranken et al. (2013: 142) aangeven, is armoede een complex probleem dat zich uitstrekt over meerdere levensdomeinen (vb. huisvesting en gezondheid). Een armoedebeleid kan zich niet beperken tot een van die domeinen, maar moet over de verschillende beleidssectoren heen samenwerken en vereist dat de overheid partnerschappen aangaat met andere actoren. Deze besluitvorming moet zich bovendien tussen verschillende beleidsniveaus organiseren.

Armoede manifesteert zich in een bepaalde maatschappelijke context (Pannecoucke & Foubert, 2016), het is binnen deze context dat armoedebeleid vorm krijgt. Onderzoek naar stedelijk beleid gericht op armoede is echter nagenoeg afwezig en indien het beschikbaar is, blijft het vrij algemeen (vb. De Decker & Meeus, 2012). Om een diepgaand inzicht in armoede(beleid) te krijgen, is het belangrijk om ook de stedelijke context in rekening te nemen. Daarom gaf de POD Maatschappelijk Integratie (POD MI) opdracht tot het uitvoeren van dit onderzoek en ondersteunde de onderzoekers inhoudelijk tijdens het uitwerken ervan. Het onderzoek kwam tot stand door een nauwe samenwerking tussen de onderzoeksgroep CeRIS van de Universiteit van Bergen en de onderzoeksgroep POS+ van de Universiteit Gent.

In dit onderzoek willen we de evoluties in het armoedebeleid van de Belgische grootsteden, dit zijn steden met meer dan 60.000 inwoners, in de periode 2005-2015 nagaan. Om deze algemene vraag te beantwoorden ontwikkelen we eerst een theoretisch kader. Dit theoretisch kader gebruiken we als handvat voor de twee grote onderdelen van het onderzoek: de globale analyse en de casestudies.

In de globale analyse onderzoeken we, op basis van maatregelen, de evolutie in het beleid die de Belgische grootsteden uitstippelen in het kader van armoedebestrijding. Aan de hand van een analyse van de beleidsplannen uit de huidige en de voorbije legislaturen krijgen we een algemene en ruwe blik op de soorten maatregelen die steden nemen, de evolutie van de gebruikte maatregelen en in de gelijkenissen en verschillen tussen de steden en de gewesten.

In de casestudies analyseren we het armoedebeleid van zes steden die we in overleg met de POD MI selecteerden: Brussel stad, Sint-Jans-Molenbeek, Gent, Mechelen, La Louvière en Luik. In de casestudies willen we een diepgaand inzicht verwerven in hoe steden hun armoedebeleid vorm geven en organiseren in de periode 2005-2015. We vatten elke casestudie aan met een socio-demografische beschrijving van de stad. Hierin bespreken we de (stedelijke) realiteit waarin het armoedebeleid vorm krijgt.

Vervolgens analyseren we de ontwikkelingen in het armoedebeleid. Ten eerste proberen we inzicht te krijgen in de evolutie van een stad in de visie op armoede. Ten tweede onderzoeken we de evolutie in de wijze waarop een bestuur het armoedebeleid organiseert: in welke mate werkt een stad over de verschillende sectoren heen? Gaat de overheid partnerschappen aan met andere actoren, en welke actoren zijn dit dan? Ten derde analyseren we de manier waarop mensen in armoede en armoedebestrijdende middenveldorganisaties kunnen participeren in het uitwerken van een armoedebeleid. Een integraal beleid zoals voorgesteld door Vranken et al. (2016) vereist immers dat mensen in armoede de kans krijgen om hun belangen zelf te uiten en te articuleren (Dierckx & Redig, 2006).

We ronden elke casestudie af met een analyse van twee armoedebestrijdende projecten om een aantal *best practices* in het armoedebeleid te kunnen voorstellen. Dit *evidence based* onderzoek kan op die manier fungeren als inspiratiebron voor steden en organisaties om vorm te geven aan een efficiënt armoedebeleid. In de projectanalyse geven we eerst een korte beschrijving van het project. We geven aan wanneer het project opstartte en vanuit welke organisatie(s) het project ontstond. We bekijken eveneens of het project top-down (vanuit de overheid) of bottom-up (vanuit mensen in armoede of het middenveld) opgestart werd en hoe het project gefinancierd wordt. Vervolgens analyseren we het potentieel van het project om armoede structureel te bestrijden en de mate waarin het project uitgebreid kan worden. Ten slotte wijzen we op enkele sterke punten en/of bedreigingen voor het project. De Brusselse projecten die we bespreken zijn 'asbl le comité de la Samaritaine' en 'Les maisons des enfants'. De projecten uit Sint-Jans Molenbeek zijn 'asbl Maison de Quartier Bonnevie' en 'la Maison des Cultures et de la Cohésion Sociale'. In Gent selecteerden we de projecten 'Bruggen naar Rabot' en 'Buddy bij de Wieg'. De Mechelse projecten die we onderzoeken zijn het 'Go-team' en 'Schoolstart'. In de case La Louvière bespreken we 'la Ferme Deslamme' en 'Passeurs de folklore'. De Luikse projecten die we analyseren zijn 'la ferme de la vache' en 'asbl La Bobine'.

In het sluitstuk van het onderzoek komen de conclusies aan bod en formuleren we een aantal beleidsaanbevelingen.